

10 januari 2014

Till Miljödepartementet

miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, organiserar den fastboende befolkningen runt hela kusten från Luleå i norr till Koster i väster samt öarna i de stora insjöarna. SRF arbetar med förutsättningarna för boende, arbete och service året runt i landets skärgårdar.

Remissvar

Synliggöra värdet av ekosystemtjänster –

Åtgärder för välfärd genom biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Bakgrund

I januari 2013 beslutade regeringen tillsätta en utredning med uppdrag att bland annat analysera åtgärder, föreslå metoder och insatser för att bättre värdera ekosystemtjänsterna samt att öka kunskapen om ekosystemtjänsternas värde för samhället.

Ekosystemtjänster

Begreppet ekosystemtjänster beskriver ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande och begreppet har använts av forskare sedan 1980-talet.

Begreppet beskriver människans beroende av naturen och naturens mångfald. Vid partskonferensen till Konventionen om biologisk mångfald i Nagoya 2010 antogs det globala målet att integrera värdet av biologisk mångfald i beslutsprocesser och räkenskaper. Samma år antog Riksdagen ett generationsmål för miljöarbetet.

Utredning

Utredningen fastslår att den biologiska mångfalden är grundförutsättning för ekosystemens långsiktiga kapacitet att leverera ekosystemtjänster. Både offentliga och privata aktörer är mer eller mindre beroende av ekosystemtjänster, vilka är en bas för vår gemensamma välfärd.

Utredningen har nu kommit fram till ett antal förslag. Dessa förslag är indelade i två tidsperspektiv. Dels direkta åtgärdsförslag för att på kort sikt öka medvetenheten och främja integrering av ekosystemtjänsters värde i beslutsprocesser. Samt dels åtgärder för att mer långsiktigt främja en vidareutveckling av kunskapsunderlaget som grund för mer kompletta analyser av åtgärdsalternativ för att nå generationsmålet¹ och miljö kvalitetsmål.²

¹ Generationsmålet, Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/14/85/27/a092324f.pdf>

² Miljö kvalitetsmålen, Giftfri miljö, Säker strålmiljö och Bara naturlig försurning. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/14/85/27/a092324f.pdf>

Utredningen slår också fast att den befintliga kunskapen i dag inte räcker för att slutgiltigt bestämma vilka åtgärder som är relevanta och skäligen eller för att bedöma kostnadseffektiviteten.

Utredningen har också analyserat olika strategier för att kunna värdera ekosystemtjänster i kvalitativa, kvantitativa och monetära termer. Omsorgen om naturen är inte ett särintresse utan integrering av ekosystemtjänster behöver ske på många nivåer i samhället. Redan idag finns ett antal företag, kommuner, länsstyrelser och myndigheter som integrerar ekosystemtjänster i sina analyser och bedömningar.

Åtgärder

Utredningen har kommit fram till 25 åtgärder som har delats in de tre områdena, integrering i beslutsprocessen, bättre kunskaps underlag och lärande om ekosystemtjänster. Det centrala temat för många av åtgärdsförslagen är att synliggöra värdet av ekosystemtjänster genom ekosystemtjänstbedömningar.

Bland annat så föreslår utredningen att miljöersättningar och stödsystem skall ses över och att de befintliga ekonomiska styrmedlen ses över och utvärderas. Vidare föreslår utredningen en utredning av möjligheterna och konsekvenser av ekologisk kompensation i vardagslandskapet. Utredningen gör bedömningen att det på förhand är svårt att uppskatta omfattningen av den kunskap som kommer att kärvas för att ta välgrundade beslut och föreslår därför att integreringen av ekosystemtjänsternas värde i beslutsprocessen sker genom ett succesivt lärande. Utredningen föreslår samtidigt att en tidsbegränsad delegation för ekosystemtjänster får i uppdrag att vara en kunskapsnod som stöttar både statliga och icke statliga aktörer samt tar till vara kunskaper och sprider erfarenheter.

Förslagen i korthet

Integrering i beslutsprocessen

Utredning föreslår 18 åtgärder för integrering av betydelsen av ekosystemtjänster.

- 1. Regeringen bör fr.o.m. 2014 öka synligheten av hållbarhets faktorer, inklusive ekosystemtjänster, i underlag för finanspolitiska beslut, inledningsvis genom att årligen redovisa hållbarhets indikatorer tillsammans med uppgifter om den ekonomiska utvecklingen.*
- 2. Regeringen bör, i samband med att översyn görs av lagar och förordningar som styr användningen av mark och vatten, fortlöpande se till att det klargörs huruvida rådande bestämmelser underlättar ett helhetsperspektiv på ekosystemens funktioner och ett långsiktigt hållbart nyttjande av viktiga ekosystem- tjänster. Ändringar bör föreslås för att tillgodose brister.*
- 3. Regeringen bör ge Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att under 2014-15 utveckla vägledning till länsstyrelserna om hur ekosystemtjänster bättre kan beaktas, dels i arbetet gentemot kommuner och regionala planorgan inom ramen för fysisk planering och utvecklingsplaner, dels i samband med upprättande av miljökonsekvensbeskrivningar och miljöbedömningar.*
- 4. Regeringen bör ge Boverket i uppdrag att utarbeta vägledning och kompetensstöd för hantering av ekosystemtjänster vid tillämpning av 2 kapitlet plan- och bygglagen samt 3 och 4 kapitlet miljöbalken i den fysiska planeringen.*
- 5. Regeringen bör snarast möjligt begära återrapportering från myndigheter med ansvar i miljömålssystemet om hur myndigheterna använder ekosystemtjänstbedömningar i sin verksamhet.*
- 6. Den utredning som föreslagits av Miljömålsberedningen för att nå en ökad helhetssyn på markanvändningen i Sverige genom en förstärkt samordning inom den statliga förvaltningen är angelägen. Dess omfattning bör dock breddas till att inkludera näringslivets behov av enhetliga styrsignaler för att främja utveckling av ekosystemtjänstbaserade produkter med positiva miljöeffekter.*

7. Regeringen bör 2016 ge ett gemensamt uppdrag åt Konjunkturinstitutet och Naturvårdsverket att göra en översyn av befintliga ekonomiska styrmedel som påverkar biologisk mångfald och ekosystemtjänster, samt föreslå nya styrmedel och åtgärder för att minska potentiellt miljöskadliga subventioner.

8. Regeringen bör ge Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att i samband med översyn och utvärdering av respektive närings stödsystem utreda hur viktiga ekosystemtjänster redan stöds och kan stödjas.

9. En större andel av jordbruksstöden bör användas till miljöersättningar. Det bör även säkerställas att gårdsstödet får en bibehållen eller ökad positiv effekt på biologisk mångfald och ekosystemtjänster i jordbrukslandskapet.

10. Regeringen bör 2014 tillsätta en särskild utredare för att analysera förutsättningar för och konsekvenser av en ökad och mer konsekvent tillämpning av ekologisk kompensation i vardagslandskapet. dvs. utanför skyddade områden.

11. Regeringskansliet bör inrätta en delegation för ekosystemtjänster inom kommittéväsendet, för att tillgodose behov av kunskap och stöd för lärande om ekosystemtjänster hos näringsliv, kommuner och myndigheter.

12. En informationsportal om regional utveckling och näringslivsutveckling, ekosystemtjänster och biologisk mångfald bör etableras 2014. Portalen bör utgå ifrån Naturvårdsverkets förslag om en plattform för näringslivet och biologisk mångfald.

13. En kommunikationssatsning bör genomföras under 2014–2018, med utgångspunkt i Naturvårdsverkets förstudie om detta.

14. Regeringen bör låta utreda hur Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Tillväxtverket (med tanke på dess ansvar för turismsektorn) kan stötta affärsutvecklingen i verksamheter inom sina ansvarsområden med att utveckla ekosystemtjänstbaserade produkter med positiva miljöeffekter.

15. Vinnova bör utlysa ekonomiskt stöd till innovationer som utvecklar ekosystemtjänstbaserade lösningar och produkter till stöd för miljö kvalitetsmålen, där man beaktar ekosystemens mångfunktionalitet.

16. Regeringen bör senast 2016 utreda olika strategier för att förbättra transparensen gällande fondplaceringars beroende av och påverkan på ekosystemtjänster, inklusive placeringar inom de statliga AP-fonderna.

17. Regeringen bör 2016 ge Konkurrensverket i uppdrag att bedöma om värdering av ekosystemtjänster skulle kunna användas i livscykelkostnads kalkyler, som en del av ett effektivt och enkelt verktyg för att underlätta för upphandlare att ställa krav på hållbarhet ur ett ekosystemtjänstperspektiv.

18. Statens ägarpolicy bör senast 2016 kompletteras så att regeringen utvecklar sin syn på hur ekosystemtjänsternas värde ska integreras i ekonomiska ställningstaganden.

Bättre kunskapsunderlag

Utredningen förslår tre åtgärder för att öka kunskapsunderlaget så att arbetet fram till mål året 2018 och därefter, kan bli så effektivt som möjligt.

19. Sverige bör fortsatt stödja TEEB-samarbetet med inriktning mot att bl.a. sammanställa och utveckla metoder för ekosystemtjänstbedömningar. Sverige bör även fortsatt delta aktivt i EU-samarbetet MAES, under medverkan av berörda myndigheter.

20. Regeringen bör ge Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att senast 2015 utarbeta vägledning om ekosystemtjänstbedömningar.

21. Statistiska centralbyrån bör fortsatt ha i uppdrag att stödja och delta i de processer som pågår inom EU och OECD för att utveckla en uppsättning relevanta indikatorer för hållbar utveckling.

Lärande om ekosystemtjänster

Utredningen föreslår fem åtgärder för att stimulera förvaltningen av ekosystemtjänster vidareutvecklas genom lärande om ekosystemens funktioner och åtgärders effekter.

22. Regeringen bör 2014 ge Formas i uppdrag att analysera hur forskning om ekologiska samband, effekter av ekonomiska styrmedel, metoder för värdering av ekosystemtjänster och lärandeprocesser i förvaltningen av ekosystemtjänster strategiskt kan stödjas

23. Regeringen bör fortsatt säkerställa nödvändiga resurser för Svenska Artprojektet, bl.a. för att stimulera och kvalitetssäkra inrapportering av artobservationer till Artportalen.

24. Regeringskansliet bör 2014 utreda behovet av ändringar av LONA-förordningen för att klargöra möjligheten att medfinansiera kommunalt arbete med ekosystemtjänstbedömningar som grund för kommunal och regional planering.

25. En förnyad analys av policyalternativ bör göras efter etappmålet år 2018 och en långsiktig plan bör upprättas för fortsatt lärande om hållbar produktion av ekosystemtjänster. Detta arbete bör baseras på utvärderingar av vidtagna åtgärder och metoder som har använts för att nå etappmålet, synteser av tillstånd och utveckling för ekosystemtjänster inom miljömålsuppföljningen, samt översyner som föreslås i denna utredning, t.ex. av ekonomiska styrmedel.

Kommentarer

Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, har tagit del av materialet och vill lämna följande kommentarer.

SRF ställer sig positiva till utredningen och dess förslag. Vi som bor och verkar i skärgårdsmiljön ser att begreppet ekosystemtjänster är ett begrepp som ökar mer och mer och det är viktigt att synliggöra dess värde.

För att nå målen i de redan fattade besluten är det viktigt att arbetet med att synliggöra värdet av ekosystemtjänster snabbt kommer igång. Utredningen har i materialet kommit med tydliga förslag på hur detta skall kunna ske, förslag som vi ställer oss bakom. Som vi ser det så är det också viktigt att alla olika nivåer i samhället från myndigheter till intresseorganisationer får lov att vara med i den kommande lärande processen.

Det är också betydelsefullt att redovisa vem som förväntas ta kostnaderna för att nå de uppsatta målen, vilket i förslaget tydligt redovisas i tabell 6.1 "Översikt över förslagets konsekvenser".

Enligt uppdrag

Anetté Larm Johansson
Verksamhetsledare

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND
Borgen 126, 472 95 Varekil
info@skargardarna.se   www.skargardarna.se